

Vsi zainteresirani se lahko za nadaljnje informacije obrnete na naslednji naslov, kamor tudi pošljete prijavnice:

**Prof. dr. Willi Xylander, Staatliches Museum für Naturkunde,
Postfach 300154, D-02806 Görlitz, Deutschland; Fax: 03581-4760662;
E-mail: Naturmuseum.GR.@t-online.de**

Okvirni rok za prijavo je 8. januar 2001, v primeru, da načrtujete za srečanje tudi predavanje ali poster, pa je do takrat tudi rok za oddajo kratkega izvlečka. Prijavni obrazci in nekatere dodatne informacije so na voljo pri Matjažu Bedjaniču, e-mail: matjaz.bedjanic@guest.arnes.si

Vljudno vabljeni vsi, ki vas kačji pastirji resnično zanimajo, saj je količina dvodnevni "lebdječih" informacij o kačjih pastirjih in njihovi biologiji ogromna, hkrati pa je srečanje izvrstna priložnost za navezavo stikov in pogovore z eminentnimi evropskimi odonatologi. Razmeroma velika oddaljenost tokratnega srečanja (Maribor – Görlitz: cca. 720km) seveda ni mačji kašelj, kot že lansko leto, pa bi se lahko tudi tokrat skupinska udeležba izkazala za povsem sprejemljivo možnost...

(M. BEDJANIČ)

ODONATOLOŠKI UTRINKI IZ DEŽELE VZHAJAJOČEGA SONCA

Na daljnem vzhodu imajo kačji pastirji v ljudskem verovanju in izročilu prav posebno mesto. Na Japonskem veljajo že dolga stoletja za simbol poguma, moči, zmage in sreče, prvi japonski cesar je celo poimenoval svojo deželo *Akitsu shima*, kar naj bi v prevodu pomenilo »otočje kačjih pastirjev«...

Spoznati to mistično kačjepastirsko deželo, številne vrste krilatcev, ki se spreletavajo med cvetočimi divjimi češnjami ob riževih poljih ter za nameček še tamkajšnje ljudi s podobno čudnimi interesi je želja, ki se uresniči le redkim. Pa se je na srečo tudi meni oz. nama!...

Pravzaprav se je vse skupaj začelo na 13. Svetovnem odonatološkem kongresu v nemškem mestu Essen, kjer sem imel prvič priložnost spoznati nekaj prijateljev iz Japonske, med

katerimi razumljivo ni manjkal g. Kiyoshi Inoue, soustanovitelj in sedanji predsednik fundacije S. I. O. Kljub veliki razdalji - Japonska in Evropa sta oddaljeni več kot 10.000 kilometrov - smo se v naslednjih letih srečali še večkrat. Najprej na 14. Svetovnem odonatološkem simpoziju v Mariboru, ter leto kasneje še na 3. Odonatološkem simpoziju skupnosti dežel Alpe – Adria na Hrvaškem, kamor sva z gospodom Inoueom iz Slovenije skupaj odropotala z legendarnim rdečim jugom... Takratnega prijaznega vabila, da obiščem Japonsko, niti nisem jemal preveč resno, v naslednjem letu ali dveh pa je beseda dala besedo in stvari so nanesele tako, da sva se z mojo boljšo polovico Melito med 11. in 28. majem 2000 dejansko znašla v deželi vzhajajočega sonca.

Najin odonatološki študijski obisk je bil dolgo in skrbno načrtovan, nekaj strani že v naprej natančno pripravljenega programa, pa je dajalo garancijo za zanimivo in raznoliko dogajanje. Po eni strani sva želela spoznati samo deželo, naravo, bivališča in vrste kačjih pastirjev, ki se tukaj pojavljajo, po drugi strani pa seveda tudi odonatološke aktivnosti, organizacije in odonatološko organiziranost ter seveda čim več ljudi, ki se na Japonskem ukvarjajo s kačjimi pastirji. G. Inoue je izbral mesta Osako, Tokyo in Nakamuro za bazne tabore, kjer so se odvijala “kabinetna” srečanja z lokalnimi odonatologi in od koder smo načrtovali terenske izlete. Glavni namen omenjenih srečanj, ki so bila zame najbolj naporna, je bila v prvi vrsti medsebojna predstavitev ter zlasti vzpodbujanje komunikacije in prihodnjega sodelovanja. Na vsakem od njih sem predstavljal tri tematske sklope oz. predavanja z naslovi: *“Portrets of dragonflies and their habitats in Slovenia”*, *“Dragonfly fauna of Sri Lanka - present research state and future perspective”* ter *“Dragonfly observation in south Kalimantan, Borneo, Indonesia”*. Predavanjem je sledila razprava in izmenjava izkušenj, pregled materiala in slikovnega gradiva, vse skupaj pa smo ponavadi dodobra izdelani sproščeno zaključili ob pivu in odlični japonski hrani. Tako, za prvi oblaček bodi dovolj in zato kar takoj h konkretnemu dogajanju...

Osaka in Kyoto 11. -17. maj

Kar 11 ur trajajoči let iz Frankfurta proti Japonski naju niti ni preveč izmučil, saj sva bila tako polna radovednosti in pričakovanja, da za utrujenost res ni bilo časa. Na letališču naju je pričakal vedno nasmejan in prijazen g. Inoue in naju za začetek šokiral z ogromno Toyoto, v kateri seveda ni manjkal televizor in druge “tehnične” novosti, ki jih pri nas še nismo vajeni. Ker vreme ni bilo najbolj obetavno smo uvodni dan posvetili ogledu milijonskega mesta Osake, pri čemer nama je ostal v posebnem spominu velikanski akvarij

Kaiyukan, v katerem plavajo vsi stvori in pošasti Tihega oceana, iz nekaj nadstropij visokega osrednjega valja pa v obiskovalce nemo strmijo ogromne mante, tune, barakude in za nameček še nekaj metrov velik morski pes kitovec... Po uvodni japonski večerji oz. prvih poskusih lovljenja hrane z lesenimi paličicami je zame preostala le še teoretična priprava na prvi zaresni terenski dan, medtem ko so klici iz hotelske kopalnice razkrivali Melitino navdušenje nad vsemi gumbki in funkcijami, ki jih na Japonskem zmorejo čisto navadne straniščne školjke.

Zjutraj pa že navsezgodaj proti več kot uro vožnje oddaljeni reki Kibune, severno od mesta Kyoto, kjer smo si obetali srečati morda celo največjo atrakcijo obiska na Japonskem - eno od dveh živečih predstavnic podredu

Samčki bleščavca *Mnais pruinosa* imajo belkasto poprhano oprsje in zadek ter čudovita oranžno nadahnjena krila.

Anisozygotera - vrsto *Epiophlebia superstes*, ki bi jo lahko označili za pravcati živi fosil. Njeni bližnji sorodniki so namreč letali v obdobju, ko se sesalci sploh še niso pojavili in po filogenetski starosti jo lahko primerjamo z znanim novozelandskim prakuščarjem tuataro. Kot nakazuje že težko prevedljivo latinsko ime, združuje *Epiophlebia superstes* znake enakokrilih in raznokrilih kačjih pastirjev. Telo je bolj podobno večjim in močnejšim raznokrilih kačjih pastirjem, nanje bolj spominjajo tudi izredne letalne

spособnosti, po drugi strani pa je ožiljenost in oblika kril povsem "enakokrilska", živali držijo krila ob počitku rahlo razprta ali zložena nad zadkom itd. Ličinka na prvi pogled nekoliko spominja na predstavnike družine dev, živi pa pod kamenjem v hitro tekočih gorskih potokih in rečicah. Zanimivo je, da so pri ličinkah te vrste, poleg vseh drugih "nevsakdanjosti", opazili celo neke vrste oddajanja zvoka oz. bolj učeno stridulacijo, katero povzročajo z drgnjenjem stegenc zadnjega para nog ob posebne rebraste strukture, ki jih imajo odrasle ličinke na strani tretjega do sedmega zadkovega segmenta... Kljub razmeroma slabemu vremenu so bile sončne minute hitro poplačane z zanimivimi opazovanji in tudi pri lovu sva bila dokaj uspešna. Pisana odonatološka družba nama je razkrila še nekaj drugih skrivnosti iz življenja te vrste in tako je g. Tani zelo uspešno demonstriral metodo lova ličink s sitom, ga. Watanabe nam je razložila kje in v katere rastline samičke

odlagajo jajčeca, medtem ko sta g. Inoue in g. Tabata z zavidljivo spretnostjo uspešno vihtela ogromne japonske metuljnice. Sreča mi za fotografiranje ni bila naklonjena, zato pa bi lahko bilo bolje že dva dni kasneje, na celodnevem terenskem izletu na Mt. Kongo, kamor smo se množično odpravili z odonatologi regije Kansai. Vreme ponovno ni bilo pretirano ugodno, velika gostota odonatologov pa je na koncu vendarle botrovala odkritju vrste *Epiophlebia superstes*, ki smo jo zalotili med preobrazbo v grmičevju blizu majhnega potočka. Krasnemu prizoru tudi moj fotoaparati ni ostal dolžen, kajti *Epiophlebia* na nekaj centimetrov, in za nameček še med preobrazbo, res ni od muh. Pa je bilo seveda prelepo, da bi bilo čisto res. Prvič v življenju sem namreč poprej pozabil v fotoaparati vtakniti tisto presneto važno reč, ki se ji reče – film!

Kakorkoli že, prvi dnevi, ki smo jih v glavnem preživeli v bližnji in daljnji okolici mesta Kyoto so bili v odonatološkem pogledu zelo zanimivi. Ob potokih smo povsod občudovali čudovito oranžno obarvana krila samčkov bleščavca *Mnais pruinosa*, pri preobrazbi pa smo zalotili vrsti porečnikov *Lanthus fujiacus* in *Davidius fujiama*. Še mnogo bolj je bilo zanimivo ob stoječih vodah. Na obrobju mesta ležeči ribnik Mizorogaike je bil z jezerko vrste *Epiteca marginata*, najdbo ogromnih levov vrste *Epopthalmia elegans*, nežno rumenočrnimi samičkami ploščca *Lyriothemis pachygastra*, pa najmanjšim, manj kot dva centimetra velikim ploščcem vrste *Nannophya pygmaea* in mnogimi drugimi kačjimi pastirji, ki jih dotlej še nisva poznala, v odonatološkem oziru prava poslastica. Močvirja in opuščena riževa polja pri kraju Otsu so postregla s filogenetsko staro in izjemno zanimivo vrsto *Tanypteryx pryeri* iz družine Petaluridae. Na našo veliko srečo smo tukaj med preobrazbo zalotili več kot ducat ličink, ki pa za razliko od velike večine kačjih pastirjev ne živijo v ribnikih ali potokih, ampak si v nagnjena močvirna tla izkopljejo poševne rove in na vhodu svojih luknjic preživijo na plen. Na okoliških riževih poljih in mlakah so prevladovali modrači in še zlasti nebesno modro poprhani samci vrste *Orthetrum j. japonicum* so neutrudno nadlegovali samice.

Lev vrste *Tanypteryx pryeri*.

Tretji dan po prihodu je bil rezerviran za srečanje z odonatologi iz Osake, ki ga je g. Inoue organiziral v Prirodoslovnem muzeju. Tri predavanja v angleščini so naju oba dodobra utrudila in osušila, pa tudi g. Inoue, ki je povzette sproti prevajal v japonščino, je verjetno že željno čakal zaključne večerje in piva. Vendar poprej seveda še obvezna slika v predavalnici, pa pred muzejem in šele nato ob izbrani japonski hrani s širokim nasmehom nad vrčki presenetljivodobrega lokalnega hmeljevega napitka. Naslednja dva ali tri dni sva imela v načrtu prosti program, kar je pomenilo tudi za najinega gostitelja vsaj malo oddiha. Za naše razmere zelo drag hotel v Osaki sva zamenjala za tradicionalno japonsko sobo brez postelje in pohištva sredi Kyota, kar je seveda tudi brez same cenovne razlike imelo svoj mik in čar, ki ga v hotelu ne začutiš. Ponovno oblačno vreme sva za spremembo izkoristila za ogled centra mesta in številnih templjev, sončne urice pa sva preživela v botaničnem vrtu ali ribnikih, kjer ponovno ni manjkalo kačjih pastirjev.

Obiskane lokalitete z opaženimi vrstami:

LOC 1: Entrance to the Osaka Castle, Osaka, Osaka Pref., JAPAN, 11.05.2000

Orthertrum albistylum speciosum

LOC 2a: Kibune River 6 km N of Kyoto, Sakyo-ku, Kyoto, Kyoto Pref., JAPAN, 12.05.2000; LOC 2b: 15.05.2000

Mnais p. pruinosa (2a, 2b), *Epiophlebia superstes* (2a, 2b), *Davidius fujiana*(2a), *Lanthis fijiicus* (2a, 2b), *Planaeschna milnei* (2b)

LOC 3: Kibune River 3 km N of Kyoto, Sakyo-ku, Kyoto, Kyoto Pref., JAPAN, 12.05.2000; Lok 2b: 15.05.2000

Mnais pruinosa nawai, *Lanthis fijiicus*

LOC 4a: Mizorogaike Pond, Kita-ku, Kyoto, Kyoto Pref., JAPAN, 12.05.2000; LOC 4b: 16.05.2000

Lestes sponsa (4b), *Indolestes peregrinus* (4b), *Ischnura asiatica* (4a, 4b), *Ischnura senegalensis* (4a, 4b), *Ceriagrion melanurum* (4b), *Cercion c. calamorum* (4a, 4b), *Copera annulata* (4a, 4b), *Anax n. nigrofasciatus* (4a), *Epitheca marginata* (4a, 4b), *Epophthalmia elegans* (4a, 4b), *Orthetrum j. japonicum* (4a), *Lyriothemis pachygastra* (4b), *Nannophya pygmaea* (4b)

LOC 5: Osaka Museum of Natural History, Nagoi, Osaka, Osaka Pref., JAPAN, 13.05.2000

Crocothemis servilia mariannae, *Deielia phaon*

Drobni ploščec *Nannophya pygmaea* – najmanjši kačji pastir na svetu.

LOC 6: Survey trip of the Kansai Research Group of Odonatology - Kuruno Path, Mt. Kongo, Chihaya-asakaka-mura, Osaka Pref., JAPAN , 14.05.2000

Mnais p. pruinosa, Epiophlebia superstes, Lanthus fijiacus, Planaeschna milnei

LOC 7: Survey trip of the Kansai Research Group of Odonatology - Gojo Path, Mt. Kongo, Chihaya-asakaka-mura, Osaka Pref., JAPAN, 14.05.2000

Epiophlebia superstes

LOC 8: Survey trip of the Kansai Research Group of Odonatology – Small stream in the vicinity of Kanan-cho, Mt. Kongo, Osaka Pref., JAPAN, 14.05.2000

Mnais p. pruinosa

LOC 9a: Small streams and swamps near Shimoryuge -cho, Ikadachi, Otsu, Shiga Pref., JAPAN , 15.05.2000; LOC 9b: 16.05.2000

Mnais p. pruinosa (9a, 9b), *Mnais pruinosa nawai* (9b), *Indolestes peregrinus* (9b), *Tanypteryx pryeri* (9a, 9b), *Asiagomphus maelenops* (9a), *Anotogaster sieboldii* (9b), *Orthetrum j. japonicum* (9a, 9b), *Orthetrum albistylum speciosum* (9b), *Lyriothemis pachygastra* (9b)

LOC 10: Shirahige Beach, Lake Biwa, Shiga-cho, Otsu, Shiga Pref., JAPAN, 16.05.2000

Gomphus postocularis,
Nihonogomphus viridis

LOC 11: Kyoto Botanical Garden, Kyoto, Kyoto Pref., JAPAN, 17.05.2000

Ischnura asiatica, Anax n. nigrofasciatus, Orthetrum albistylum speciosum

Sveže preobražena samička ploščca *Lyriothemis pachygastra*.

Tokyo 18. –21. maj

Tradicionalno japonsko hišo sva še ne povsem zbuena navsezgodaj zamenjala za prekleto težke kovčke in jo urno ucvrila na železniško postajo v Kyotu, kjer smo že nekaj dni prej rezervirali super ekspresni vlak linije Shinkansen do Tokya. Vesoljska zunanost vlaka naju niti ni preveč presenetila, ko pa sva v dobrih dveh urah predrvela več kot 500 km, nama vendarle ni bilo vse kristalno jasno. Še rahlo omotična sva se vrgla v borbo z orientacijo na glavni postaji v Tokyu, kot za šalo razvozlala - resnici na ljubo - zelo pregleden načrt mestne nadzemske in podzemske železnice, nato pa za pokušino v najino bazo, Tokyo International Youth Hostel, kjer se je z 18. nadstropja že podnevi odpiral čudovit pogled na mesto. Pozno popoldne je sledil ogled kraljeve palače, pa uživanje razgleda s stolpa Tokyo Tower, prerivanje v vrvežu četrti Asakusa, naslednji dan pa še Tokyo Disneyland itd. Čeprav nejavena vele mestnega utripa in za nameček še popolnoma neveščja japonske pisave in govorce, nama je šla logistika in vse ostalo tudi brez pomoči g. Inouēja odlično od rok. No ja, za dan ali

dva sva se pač prelevila v klasična turista, kar pa je negativnemu prizvoku navkljub prineslo v hišo duhovni mir in seveda napolnilo baterije za naslednje dni.

Deževno sobotno jutro 20. maja ni obetalo nič dobrega, vendar so naju nasmejani obrazi kolegov iz Tokya ter seveda vedno dobro razpoloženi g. Inoue, ki se nama je ponovno pridružil, skorajda prepričali, da bo dež ponehal in da se nam obeta zanimiv kačjepastirski dan. Kaj hitro pa je postalo jasno, da so primerne odonatološke lokalitete od največjega japonskega mesta zelo oddaljene. Za naravo je ostalo tukaj zelo malo prostora - povsod urbanizacija, tovarne, hiše, in ceste, pa na obrobju mednje vkleščena riževa polja in monokulturni gozdni nasadi. Bolj ko sem razlagal, da lahko v Sloveniji do krasnega ribnika v neokrnjeni naravi skočiš v bore četrte ure, bolj so se množili kilometri in šele po dveh urah se je naš kombi končno ustavil ob manjši mlaki in ribniku pri Sasatashiru v bližini kraja Kimitsu. Kljub turobnemu dopoldnevu in grozečim oblakom sva z Melito srčno upala, da se bo pot izplačala – pa niti ne toliko zaradi naju, kot bolj zaradi kolegov, ki so si odtrgali sicer izredno natančno odmerjeni čas in naju peljali tako daleč. Seveda se je čez deset minut ulilo kot iz škafa... Sprva smo skušali naše upe po lepšem vremenu podkrepiti v bližnji gostilni, vendar smo se po prvem pivu in kosilu vdali in omočeni odbrzeli po nič krajši poti nazaj proti Tokyu. No ja, resnici na ljubo pot ni bila čisto zamen, saj smo našli drobno vrsto *Mortonagrion selenion* iz družine škratecv, kateri je bil obisk tudi prvenstveno namenjen, poleg tega pa še nekaj zanimivih krilatecv, ki jih dotlej še nisva videla.

Gospodov dan je bil v Tokyu rezerviran za srečanje s tamkajšnjimi odonatologi in moja predavanja, skoraj po enakem voznem redu kot v Osaki.

Predsednik fundacije S.I.O. , g. Kiyoshi Inoue, v parku Arakawa v središču mesta Tokyo.

Dopoldne smo zapolnili z ogledom razmeroma velikega parka Arakawa, kjer je posebna pozornost namenjena urejanju bivališč kačjih pastirjev in seznanjanju javnosti z njihovo biologijo in ogroženostjo. Na prvi pogled morda nič posebnega, ko pa človek pomisli na vrtoglave cene zemljišč na Japonskem in še zlasti v Tokyu, postane takoj jasno koliko truda, lobiranja in entuziazma tiči za celo zgodbo. Kaj takega je verjetno možno organizirati le z japonsko

vztrajnostjo v deželi kačjih pastirjev! Po mojih predavanjih, ki jih je mladi japonski kolega S. Ugai zabelil s krasnimi posnetki kačjih pastirjev iz Avstralije se je po obveznem slikanju cela družba odpravila na večerjo, kjer smo uspešno zaključili zadnji dan v japonski prestolnici.

Obiskane lokalitete z opaženimi vrstami:

LOC 11: Ueno ZOO, Tokyo, Tokyo Pref., JAPAN, 19.05.2000

Ischnura asiatica, *Ischnura senegalensis*, *Pseudothemis zonata*

LOC 12: Pond near Sasa-tashiro, Kimitsu, Chiba Pref., JAPAN, 20.05.2000

Mortonagrion selenion, *Trigomphus melampus*, *Anax n. nigrofasciatus*

LOC 13: Stream near Shikoma, Futtsu, Chiba Pref., JAPAN, 20.05.2000

Mnais pruinosa costalis

LOC 14: Arakawa Nature Park, Tokyo, Tokyo Pref., JAPAN, 21.05.2000

Ischnura asiatica

Nakamura 22. - 26. maj

Ko nas je letalo dvignilo nad meglo in oblake tokijskega jutra je bilo slabo vreme prejšnjih dni zelo hitro pozabljeno in z veliko nestrpnostjo smo pričakovali pristanek na južnejšem otoku Shikoku, za katerega sva upravičeno pričakovala, da bo predstavljal v odonatološkem smislu vrhunec najinega potovanja. G. Inoue je dodatno prispeval

k dobremu razpoloženju z novico, da nam vremenska napoved obeta nekaj sončnih dni in po tri ure trajajoči vožnji z vlakom iz Kochija, kjer je pristalo letalo, smo sredi popoldneva že prispeli v naš novi bazni tabor, mesto kačjih pastirjev - Nakamuro. Glavni razlog za ta vzdevek je seveda ustanova "Dragonfly Kingdom", ki na nekaj hektarjev velikem kompleksu združuje "Dragonfly Park" ter

Pogled na "Shimanto Dragonfly Kingdom" v Nakamuri. Z rogozom zaraščen bazen na desni strani slike predstavlja bivališče močno ogrožene vrste *Libellula angelina*.

“Shimanto Dragonfly Museum”. “Kraljestvo kačjih pastirjev” je ena od glavnih turističnih zanimivosti mesta in beleži letno skoraj 30.000 obiskovalcev.

Nastala je v drugi polovici osemdesetih let, ko so na pobudo lokalnega “Društva za kačje pastirje in naravo” opuščena riževa polja umetno preuredili v kompleks najrazličnejših vodnih ekosistemov, ki danes predstavljajo bivališče številnim rastlinskim in živalskim vrstam, še zlasti pa je njihova ureditev prilagojena življenjskim zahtevam različnih vrst kačjih pastirjev. V ustanovi zaposleni ljudje skrbijo za urejenost parka, strokovno ureditev Muzeja, zbirko kačjih pastirjev iz celega sveta, vodenje ekskurzij po parku in organizacijo naravoslovnih dni za šole in vrtnice, skratka popularizacijo odonatologije in ohranjanja narave v kar najširšem okviru... Tudi drugod po mestu pa so kačji pastirji prisotni na vsakem koraku, pa naj gre za motive na uličnih svetilkah, upodobitve na telefonskih govornicah, pločnikih in ograjah, celo na izložbah bank in stenah višjih zgradb so neredko naslikani in upodobljeni prav kačji pastirji...

Po prihodu v Nakamuro ni bilo za počitek niti sekunde časa, saj nas je čakal naporen popoldanski program. Komaj smo se namreč s predstavniki tamkajšnjega Društva za kačje pastirje in naravo, našo staro prijateljico Miso Tanimoto-Piper ter direktorjem Muzeja za kačje pastirje in upravnikom celotnega “Kraljestva kačjih pastirjev”, g. Mitsutoshijem Sugimuro, dobro predstavili in zelo na hitro sprehodili po parku, nas je že čakala televizijska kamera in intervju za poročila ter za povrh še novinarji iz lokalnih časopisov.

MAINICHI NEWSPAPER, 23.maj 2000: PRESENEČEN NAD RAZLIČNIMI VRSTAMI KAČJIH PASTIRJEV V PARKU – SLOVENSKI RAZISKOVALEC JE OBISKAL PARK KAČJIH PASTIRJEV... Fotografija: g. Bedjanec (levo) opazuje kačje pastirje ob razlagi predsednika g. Inouea (desno).

V naslednji minuti pa hitra zamenjava terenskega brezrokavnika za kravato in čez četrte ure nas je že sprejel župan mesta Nakamura, g. Isoroku Sawada. Vse skupaj je bilo zabavno in zelo poučno, imelo pa je seveda mnogo globji pomen. Ustanova "Nakamura Dragonfly Kingdom" ima namreč v naravovarstvenem pogledu precej težav z lastniki okoliških gozdov, ki kljub odškodnini grozijo z njegovim posekom in dodatno pozidavo okoliškega območja. To bi imelo za raznoliko favno kačjih pastirjev tega območja zelo negativne posledice, saj kot vemo, mladostni osebki in samičke kačjih pastirjev večino časa preživijo prav na robovih gozdov in v krošnjah dreves, kjer se hranijo in preživljajo obdobje do spolne zrelosti. Glavno ozadje pogovorov na "visoki ravni" in medijske pozornosti je bila že pred časom izražena želja in načrt odonatologov, da bi lokalna skupnost odkupila okoliški gozd in tako odpravila pretečo nevarnost. V tem oziru je bila najina "naloga" uglajeno opozoriti na ta problem ter seveda predstaviti navdušenje o enkratnosti in unikatnosti "Kraljestva kačjih pastirjev" ter pozitivno oceniti dosedanje podporo mesta Nakamura v prizadevanjih za ohranitev kačjih pastirjev in popularizaciji odonatologije ne samo v japonskih, ampak širših mednarodnih okvirih. No ja, kljub uspešno opravljenim pogovorom kakšnega odločilnega vpliva obisk pri županu verjetno ni imel, morda pa bo vendarle tudi mnenje iz daljnje Slovenije prispevalo drobčen delček k uresničitvi prej omenjenega načrta. Kakorkoli že, medijske in "državniške" obveznosti so bile do večera za nami in z novim jutrom je končno spet napočil čas za kačje pastirje.

Izjemno zanimivo je bilo že v samem parku in okolici muzeja, kjer je velika raznolikost umetno narejenih bivališč, od majhnih mlak, plitvih kanalov in močno zaraščenih ribnikov, do sveže izkopanih mlakuž in očiščenih večjih vodnih površin, glavni razlog za izjemno bogato favno kačjih pastirjev tega sicer razmeroma majhnega območja. Doslej jih je bilo tukaj zabeleženih kar preko 70 vrst, kar je tudi za japonske razmere zelo visoko število. Kljub temu, da nam je g. Sugimura izjemoma dovolil uporabljati mrežo brez omejitev, za lov skorajda ni bilo časa. Preveč je bilo namreč novega in lepega, da bi objektiv fotoaparata tega ne zabeležil in tako v najbolj pristni obliki ohranil za kasnejše obujanje spominov. V času našega obiska smo opazili približno 20 vrst kačjih pastirjev, med

Direktor ustanove »Shimanto Dragonfly Kingdom«, g. Mitsutoshi Sugimura, g. Kiyoshi Inoue in Matjaž Bedjanč.

njimi tudi ploščca *Libellula angelina*, ki je na Japonskem močno ogrožen in strogo zavarovan, pa čudovito rumeno obarvanega voščenca *Ceriagrion melanurum*, devo s tropskim pedigrejem *Oligoaeschna pryeri*, seveda pa tudi nekaj vrst, ki sva jih poznala že iz Slovenije. Večina slednjih je na Japonskem zastopanih z drugo podvrsto, tako kot npr. lisasti ploščec *Libellula quadrimaculata asahinai*, temni modrač *Orthetrum albistylum speciosum* ter opoldanski škrlatec *Crocothemis servilia mariannae*, kateri nosi podvrstno ime po gospe Marianne Kiauta, ki jo poznamo tudi kot “novopečeno” slovensko pesnico in seveda članico Slovenskega odonatološkega društva.

Favna kačjih pastirjev je v okolici Nakamure nekoliko drugačna od tiste, ki sva jo imela priložnost spoznati v severnejši Osaki in Tokyu, saj je klima že mnogo toplejša in ima rahel subtropski pridih. Še zlasti izlet na južni polotok Cape Ashizuri je postregel z zelo eksotičnimi, skorajda že tropskimi vrstami, kot sta npr. *Chlorogomphus brunneus costalis* in *Rhipidolestes hiraoi*. Poleg tega je treba omeniti, da sva s premikom proti jugu v odonatološko-fenološkem smislu pridobila dva do tri tedne in tako ujela začetek sezone nekaterih široko razširjenih vrst, ki na severu letajo šele poleti. Kljub temu pa nisva pričakovala, da bova imela v borih štirih dneh priložnost opazovati kar 21 vrst kačjih pastirjev, ki jih v okolici Osake, Kyota in Tokya nismo zabeležili in da bo skupno število tako poskočilo na zavidljivih 52 vrst. Glavna zasluga za to gre seveda g. M. Sugimuri, ki je odličen poznavalec kačjih pastirjev, poleg tega pa ima teren v širši okolici Nakamure dobesečno v malem prstu. Ko sva si tako zaželela videti nekaj vrst, za katere ni bilo povsem gotovo, da nam bodo prekrizale pot, je g. Sugimura samo z nasmehom prikimal in že naslednji dan je bil pred objektivom fotoaparata dolgonogi bleščavec *Calopteryx cornelia*, ploščec *Rhyothemis fuliginosa* s čudovito kovinsko modro obarvanimi krili, pa krasno temno oranžno obarvani voščenc *Ceriagrion nipponicum*, presličar *Platycnemis foliacea sasakii* z ekstremno razširjenimi golenci drugega in tretjega para nog in še bi lahko naštevala.

V Muzeju je predstavljena učna zbirka kačjih pastirjev s celega sveta.

Zanimivi in odonatološko zelo polni dnevi v Nakamuri so zelo hitro minili in neustavljivo se je bližal odhod. Za slovo sva se v dežju sprehodila po “Kraljestvu kačjih pastirjev”, si še enkrat ogledala Muzej ter napolnila že tako polne kovčke še s številnimi odonatološkimi spominki, ki krasijo police trgovinice v Muzeju. Nato pa z vlakom nazaj do Osake in takoj naslednje jutro z letalom nazaj v Slovenijo.

Obiskane lokalitete z opaženimi vrstami:

LOC 15a: Dragonfly park - Nakamura dragonfly kingdom, Nakamura, Kochi Pref., JAPAN, 22.05.2000; LOC 15b: 24.05.2000

Agriocnemis femina oryzae (Loc 15a, 15b), *Ischnura asiatica* (15a), *Ischnura senegalensis* (15a), *Ceriagrion melanurum* (15b), *Cercion c. calamorum* (Loc 15a, 15b), ***Cercion sieboldii*** (Loc 15a, 15b), *Copera annulata* (Loc 15a, 15b), ***Trigomphus citimus tabei*** (15b), ***Oligoaeschna pryeri***(15a, 15b), *Anax parthenope julius* (15b), *Anax n. nigrofasciatus* (15b), *Epiheca marginata* (15b), *Ephthalma elegans* (15b), ***Libellula angelina*** (Loc 15a, 15b), ***Libellula quadrimaculata asahinai*** (15a, 15b), *Lyriothemis pachygastra* (15b), *Orthetrum albistylum speciosum* (15b), *Orthetrum j. japonicum* (Loc 15a, 15b), *Deielia phaon* (Loc 15a, 15b), *Crocothemis servilia mariannae* (Loc 15a, 15b)

Samček vrste *Oligoaeschna pryeri*.

LOC 16: Iwata River, Sada, Nakamura, Kochi Pref., JAPAN, 22.05.2000

Nihonogomphus viridis

LOC 17a: Shimanto River, Imanari, Sata, Nakamura, Kochi Pref., JAPAN, 22.05.2000; LOC 17b: 24.05.2000

Sinogomphus flavolimbatus (17a, 17b), *Nihonogomphus viridis* (17b), *Asiagomphus melaenops* (17b)

LOC 18: Swampy valley near Kawanobori, Nakamura, Kochi Pref., JAPAN, 23.05.2000

Asiagomphus melaenops, *Trigomphus citimus tabei*, *Oligoaeschna pryeri*, *Lyriothemis pachygastra*, *Orthetrum albistylum speciosum*, *Orthetrum j. japonicum*

LOC 19: Pond at the road near Unoc, Nakamura, Kochi Pref., JAPAN, 23.05.2000

Indolestes peregrinus, *Ischnura senegalensis*, *Cercion c. calamorum*, *Asiagomphus melaenops*, *Anax n. nigrofasciatus*, *Lyriothemis pachygastra*, *Orthetrum albistylum speciosum*, *Orthetrum j. japonicum*, *Libellula quadrimaculata asahinai*, *Crocothemis servilia mariannae*

LOC 20: Stream and rice field near Nakama, Yusuhara-cho, Nakamura, Kochi Pref., JAPAN, 23.05.2000

Calopteryx cornelia, *Indolestes peregrinus*, ***Aciagrion migratum***, *Sinogomphus flavolimbatus*, *Orthetrum j. japonicum*, *Orthetrum albistylum speciosum*

LOC 21: Stream near Ohgoh, Yusuhara-cho, Nakamura, Kochi Pref., JAPAN, 23.05.2000

Calopteryx cornelia, *Mnais p. pruinosa*, *Indolestes peregrinus*, *Epiophelebia superstes*, ***Davidius nanus***, *Lanthus fujiacus*, *Orthetrum albistylum speciosum*, *Orthetrum j. japonicum*

LOC 22: Small stream in Tarogawa Park, Yusuhara-cho, Nakamura, Kochi Pref., JAPAN, 23.05.2000

Mnais p. pruinosa, *Epiophelebia superstes*, *Davidius nanus*, *Lanthus fujiacus*, *Orthetrum j. japonicum*

LOC 23: Pond near Shimo hommura, Shirokawa-cho, Ehime Pref., JAPAN, 23.05.2000

Cercion c. calamorum, *Trigomphus citimus tabei*, *Anax n. nigrofasciatus*, *Anax parthenope julius*, *Epiheca marginata*, *Orthetrum j. japonicum*

LOC 24: Accumulation at the road near Ketagawa, Matsuno-cho, Ehime Pref., JAPAN , 23.05.2000

Ischnura asiatica, Ischnura senegalensis, Cercion c. calamorum, Copera annulata, Anax parthenope julius, Epiteca marginata, Orthetrum albistylum speciosum

LOC 25: Rice fields and stream near Sada, Nakamura, Kochi Pref., JAPAN, 24.05.2000

Asiagomphus melaenops, Asiagomphus pryeri, Libellula quadrimaculata asahinai, Lyriothemis pachygastra, Orthetrum albistylum speciosum, Orthetrum j. japonicum, Crocothemis servilia mariannae

LOC 26: Moto Pond, Nyuta, Nakamura, Kochi Pref., JAPAN, 24.05.2000

Agriocnemis femina oryzae, Ceriagrion melanurum, Cercion c. calamorum, Trigomphus citimus tabei, Epiteca marginata, Epophthalmia elegans, Orthetrum albistylum speciosum, Libellula quadrimaculata asahinai

LOC 27: Aso Pond, Nyuta, Nakamura, Kochi Pref., JAPAN, 24.05.2000

Cercion c. calamorum, Trigomphus citimus tabei, Oligoaeschna pryeri, Epophthalmia elegans, Macromia a. amphigena, Lyriothemis pachygastra, Orthetrum albistylum speciosum, Orthetrum j. japonicum, Libellula quadrimaculata asahinai

LOC 28: Small streams along the road to Cape Ashizuri, Tosa-shimizu, Kochi Pref., JAPAN, 24.05.2000

Calopteryx cornelia, Mnais p. pruinosa, Rhipidolestes hiraoui, Asiagomphus melaenops, Chlorogomphus brunneus costalis, Orthetrum albistylum speciosum

LOC 29: Small rivulet near Sourohei, Tosa-shimizu, Kochi Pref., JAPAN, 24.05.2000

Indolestes peregrinus, Calopteryx cornelia, Mnais p. pruinosa, Asiagomphus melaenops, Davidius nanus, Macromia a. amphigena

LOC 30: Accumulation lake near Kago, Hidaka-mura, Kochi Pref., JAPAN, 25.05.2000

Cercion c. calamorum, Cercion sieboldii, Calopteryx atrata, Anisogomphus maacki, Asiagomphus pryeri, Trigomphus interruptus, Oligoaeschna pryeri, Aeschnophlebia longistigma, Anax parthenope julius, Anax n. nigrofasciatus, Epophthalmia elegans, Macromia a. amphigena, Orthetrum albistylum speciosum, Orthetrum j. japonicum, Libellula quadrimaculata asahinai, Deielia phaon, Crocothemis servilia mariannae

LOC 31: Pond near Usa, Tosa, Kochi Pref., JAPAN, 25.05.2000

Agriocnemis femina oryzae, Ceriagrion melanurum, Ceriagrion nipponicum, Cercion c. calamorum, Copera annulata, Oligoaeschna pryeri, Aeschnophlebia longistigma, Anax parthenope julius, Anax n. nigrofasciatus, Epophthalmia elegans, Lyriothemis pachygastra, Rhyothemis fuliginosa, Pseudothemis zonata, Orthetrum albistylum speciosum, Orthetrum j. japonicum, Libellula quadrimaculata asahinai, Deielia phaon, Crocothemis servilia mariannae

SLIKA : Koleselj čudovito rumeno obarvanega voščenca *Ceriagrion melanurum*.

LOC 32: Stream near Kageno, Kubokawa-cho, Kochi Pref., JAPAN, 24.05.2000

Calopteryx cornelia, *Mnais p. pruinosa*, *Platycnemis foliacea sasakii*, *Nihonogomphus viridis*,
Orthetrum j. japonicum

Ob koncu velja iskrena zahvala vsem japonskim kolegom, ki so kakorkoli pomagali pri organizaciji najinega odonatološkega obiska. G. Kiyoshi Inoue, predsednik fundacije S. I. O. je tisti, kateremu sva še prav posebej hvaležna, saj brez njegove vsestranske pomoči najin obisk Japonske sploh ne bi bil mogoč. Da pa je bilo odonatološko potovanje tako zanimivo in poučno, gre zahvala seveda tudi mnogim novim prijateljem, ki so nama namenili svoj dragoceni čas, naju zabavali in bili vselej nared z odgovori na preštevilna vprašanja. Kljub razmeroma kratkemu obisku sva z njihovo pomočjo spoznala in občutila, da smo tudi slovenski kačjepastirjeljubci del velike odonatološke družine, ki podobno kot kačji pastirji ne pozna meja.

(M. BEDJANIČ & M. ŠTERN)

DANCEE

Danish Cooperation for Environment in Eastern Europe
Ministry of Environment and Energy

REGIONALNI CENTER ZA OKOLJE
za srednjo in vzhodno Evropo

Sodelovanje NVO znotraj in prek meja srednje in vzhodne Evrope

Program finančnih podpor za male projekte nevladnih organizacij

Programska izhodišča in navodila za prijavo

Uvod:

Program finančnih podpor za male projekte nevladnih organizacij (NVO) je namenjen:

- podpora dejavnega vključevanja v postopke odločanja o okolju,
- ozaveščanju javnosti o pomenu ohranjanja biotske raznovrstnosti in
- navezovanju stikov z danskimi NVO za sodelovanje pri skupnih projektih.

Predstavlja del obsežnejših REC-ovih prizadevanj za izboljšanje sodelovanja med NVO znotraj in prek meja srednje in vzhodne Evrope (SVE), ki jih le-ta izvaja ob finančni podpori danske Agencije za varstvo okolja (EPA), oddelka za vzhodno in srednjo Evropo (DANCEE).